

1945

Herriaren gain buruzagia

Urteko berri dugu. Bat guan zaurtu eta bestia yin. Urteko hain buruz, nahi dauzute Herriaren gain buruzagia, urteko hain bat desiratu, hemen Bacheuabare chokho hantarik, lehenik apha on, leiyal eta irakasle haundi bezala, beitez u zuharreu saila beltzi segitzen eta bigarrenekoik beitez u hotsaldunen artean chulirik ezari, gure berriktari berri eta ederra: Herria.

Guandeu Agonil undarrean, Alemanek husta Jaurkulerian gure chokho pollita, alegantzianekin bozkario haundirekin iphusi dugu, behetitzu eta guo gorditzu behin beltzikoz, gure artean gehiago chulirik ezon atzizapen berriktari zahara.

Ni baino gain argituaforiek yugatiak ditze haren hain gaitzak, rik ez ditut heman, haren prozedura ezin nahi. Bizkitartean ez dut aipatu gabe euzten abal zombait peutsaketa. gure berriktari ohiak

— behar dugu gorafi aithortu — duela Alemanen alderdia ez karki lauseugatu eta lagundu. gure ohidura zahar eta onhesten itzulifurdiakatzerat eta zifhitzerat, gure fede az karraren trukatzerat ziren yinak Alemanak. Hemen urte dituzten obseparik eta ibili dituzten yestuktariak agri da hori. Zuebat aldiz zu horien kontra altchata gure berriktari zahara? Zuebat aldiz da zignatu gure gaitz lagunoz, han Alemanian alantre sistadunen haren urte dituzgun? Zuebat aldiz da altchata Espainiarat zoatzin multuko gaidioz, zuelarik gorafi, Frantziaren kaltetan zutela eziten saphizio hori?

Zorbat aldi dugu gure sasi petarax zikhindu, zuelarik
goraxi, hola zabiltzanek zutela eziazki morezi urkha bilbura?

Berri petari zaharra gorde zira behin bothekotz
ahantziko zitugu pena haundiek gabe, zoru bitugu, hun
baino kalte gubia go ezin gure artean.

Eta orai berri petari berri eta garbia: Herria
agun eta ohore bai eta ere urthe hun eta omere.

Eta zuz, Herriaren yaun berri zagia, Eskualdunen
agunax, ohoreax eta eskerax, Kuraya, pazientzia
eta inteligentzia haundiek duzulakotz berri gure artean
ezari berri petari hun eta garbi bat: Herria.

Herria! Zer izen pollita! etzimuen yaun berri zagia
izen hobearrik, ederrarrik hautatzu ahal, gure
berri petari berriaren izendatzeko. Herria! zer ez dauka
bitz horrek gogorat emaiten. Herriaz mintzatzu gurelarik
berhala zaurku gogorat yiten gure etheca: gure herriko etheca.

Orhoitzu gura bilitzeko gochotasun batekin gure
hautasunaz; han dugu ba mundikoa betu zolan iphusten
etheca churi itxi hura. han gura egun batez mundurat yin
han lehen hurratxak ezin, han amaren, amachoren edo
aitachoren abotik lehen orhoitzak entzun.

Herria! herria eta eliza, zoru batez orhoitzarrik, y gura
bestiaz orhoitu gabe egoiten ahal. herriko elizan dugu
lehen komunionea ezin, han ditugu yaun entorarekin
erlisioneko legiak eta urhatxak ikasi eta firikatu.

Herria! han ditugu, beren ezken egoitzarat, bilitz mirekin
lagundiak, burharax, ahidax eta adichikidax; eta gure
amutxa ere da egun batez heen sabetarian lo ezitia.

Herria! herriko ohidura zaharax ikasi ditugu

ta hola hola segituz nahi ditugu zuharen ondokun
eraputa. Heskualdun gosterak: lehenik pilota. zer gauza
ederra! bada ederra gorix? Gurea choratua plazetan pilotari-
so, ez bapharik heskualdunak, bainan oraino heskoinak
eta gure Parisar chafeldun haundiak ere ba. Gero heskualdun
yantzak, denek gazuzen dituztenak, denekik ederrenak eta
famatuena, zundiak choratuak dauzkaturak.

Herria! herriari dohakona da haren mintzaira.
gure mintzaira heskura da, luquaychan zaharrena, hala
hala azkarrena. berufo zorbait baztonek uphaua gatik
gu heskualdunak, ez gura pufurusta agertu gabe egoitokurak.
abontsa eder zaure gu mintzaira chahar eta ederra.
nahi dugu bethi azkar eta garbi egon dadien. izana gatik
go horra ipharitako, ez dea aisechego eraiten: «hail hementak»
ezinduz eta: «schornel raiis». Bigarren hori intziturakin
iduri zaure bartz-fasci unde arto landatek harrotzen
ditugula. eta zer etarisa; pefo ez paina luzatu behar da
eta gainfua bildu, eta zer zileportak, oraino paisala
miserarekin, hiniakatzun da bezitarterat halako baten
ipharitako.

Ohuduna zahar eta eder horien zaintzaile
pede azkarran gidatzaile agertu zira, Herriaren
gaun beruzagia, gure benipetari berriaren buria hartu
duzularik. Nahi dut oraino gure benipetaria aras itipia-
den; bainan badafiza ez tela etche bat egiten ez un
batetik besteko. gure benipetariak beharrena baditu:
belharak sano dituz; emeki emeki haundituko da, luzatuko
azkarruko. besorak itipi bezain laber baititu, fitetuko
luz bezain zabal uphanen dituz.

zure Herriari, jaun beruzagia, desiratzen diot, ahol bezain-
fite luzatzea, azkartzia eta zabaltzea alde guzietarako. Jakin
dezatela, gure mendian besteke anaiak, gure bihotzek, heñekilar-
batian goituen ditela, hain chedeak, gureak direla: eruan nahi
baita heñekal herria nahi dugula beltu atchiki azkar, sans eta
garbi. Zure Herriari desiratzen diot oraino jaun beruzagia
heda dadien heñekal herrietek kanpo. Jakin dezatela, Ameriketako
diren gure anaiak ez dituzula ahartzen. Sun miseria eta nahi-
gabe guzian gatak gure gozoetat. Hitaraino heldun direla, eta
gula hau gelditu bezain laster, Herria, gure benifikari berria
hegaldetuko zaitela, berri on eta gochoekin.

Heda dadicela ere Afrikarak eta Indiokarak. hau gure
heñekaldun misionetek deramate lan ederra. Herria irakurtuz
bozkaria ditela eta indar bar, berri sailaren bururatzeko.

Herria gure astekari ederra
laster dauzue desiratzen hedatzea
Joanuz itsasoan barna Ameriketara
bai eta ere Nafarrotek. Gure puz goara
denetan hedatuz, heñekaldun mintzaira
Pierre Etchamendy